

А К Т

лісопатологічного обстеження лісових насаджень Державного підприємства «Клавдієвська лісова науково-дослідна станція» на предмет призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів

18.03.2026

смт. Клавдієво-Тарасове

Згідно листа Державного підприємства «Клавдієвська лісова науково-дослідна станція» (далі - ДП «Клавдієвська ЛНДС») № 225/04 від 16.03.2026 року, згідно Санітарних правил в лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України №555 від 27.07.1995 (далі Правила), нами: начальником відділу державного спеціалізованого лісозахисного підприємства «Київлісозахист» (далі - ДСЛП «Київлісозахист») Галиною ЗАБОЛОТНЬОЮ, провідним інженером – лісопатологом ДСЛП «Київлісозахист» Оленою СУСЬКОЮ, провідним інженером-лісопатологом ДП «Клавдієвська ЛНДС» Віктором ГАЙДИЛОМ, лісничим Дібровського лісництва Валерієм ПАЩЕНКОМ, лісничим Клавдієвського лісництва Андрієм СІКОРСЬКИМ, проведено лісопатологічне обстеження насаджень ДП «Клавдієвська ЛНДС» на предмет призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2026 рік.

Короткий таксаційний опис ділянок, що пропонуються для проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів наведений нижче за матеріалами базового лісовпорядкування 2015 року.

Результати обстеження:

У таблиці 1 наведено перелік ділянок соснових насаджень, всихання яких відбулось внаслідок пошкодження стовбуровими шкідниками.

Таблиця 1

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер ділянки	Площа, що потребує ВСП, гектарів	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Категорія захисності	Причини призначення заходів	Орієнтовний запас деревини, що підлягає вирубуванню, куб. метрів на 1 гектар
					склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар			
Клавдієвське лісництво														
5	46	1.7		1.7	10СЗ+БП	71	0.70	1А	26	30	400	2	великий та малий соснові лубоїди	50
24	46	1.3		1.3	9СЗ1БП	37	0.80	1А	17	20	250	2	великий та малий соснові лубоїди	20
26	22	2.2	(3)	2.1	10СЗ	86	0.70	1А	29	32	470	2	великий та малий соснові лубоїди	10
28	14	5.7		5.7	10СЗ+БП	61	0.70	1А	24	28	375	2	великий та малий соснові лубоїди	5

45	22	0.7	(4)	0.2	10СЗ+БП+ОС+ДЗ	86	0.70	1А	29	36	470	2	великий та малий соснові лубоїди	25
46	34	1.0		1.0	10СЗ+ДЗ+БП	66	0.60	1А	25	28	320	2	великий та малий соснові лубоїди	15
49	28	6.5	(5)	1.5	10СЗ+ДЗ+БП	91	0.60	1	29	36	420	2	великий та малий соснові лубоїди	5
60	21	3.8	(5)	3.3	10СЗ+ДЗ+БП	91	0.70	1	28	32	455	2	великий та малий соснові лубоїди	10
60	30	0.4		0.4	10СЗ+БП+ДЗ	91	0.60	1	29	36	410	3	великий та малий соснові лубоїди	10
61	41	0.5		0.5	7СЗ2ВЛЧ1ГЗ+БП+ДЗ	53	0.70	1Б	26	30	300	3	великий та малий соснові лубоїди	5
62	26	3.9		3.9	10СЗ+ДЗ+ГЗ+БП+ВЛЧ	81	0.80	1А	28	32	520	3	великий та малий соснові лубоїди	5
86	5	1.4		1.4	10СЗ	81	0.70	1А	30	36	495	2	великий та малий соснові лубоїди	30
86	11	4.8		4.8	10СЗ+ДЗ+БРС+КЛЯ	52	0.70	1Б	24	28	370	2	великий та малий соснові лубоїди	10
86	14	26.5	(8)	14.0	10СЗ+ДЗ+БП+ЧШ+КЛЯ	81	0.70	1А	30	32	500	2	великий та малий соснові лубоїди	10
Разом		60.4		41.8										
Дібровське лісництво														
24	11	6.1	(7)	4.8	10СЗ+БП	91	0.60	1	27	32	390	2	великий та малий соснові лубоїди	10
Разом		6.1		4.8										
Всього		66.5		46.6										

При обстеженні вищевказаних насаджень виявлено ослаблення дерев сосни звичайної (*Pinus sylvestris*). В нижній частині стовбурів сосон та в районі товстої кори, де відбувається її відшарування, наявні звивисті повздовжні маточні та личинкові ходи великого соснового лубоїда (*Tomicus piniperda*). Також на повалених деревах у верхній частині стовбура в районі тонкої кори виявлено поперечні дугоподібні ходи малого соснового лубоїда (*Tomicus minor*). Під проєкціями крон знайдено від 3 до 5 шт/м² свіжих пошкоджених пагонів, що свідчить про значну чисельність популяції даних шкідників. Насадження характеризуються від слабкого (до 5%) до середнього ступенів пошкодження (15 - 20 %). В наявності також сухостійні дерева, в переважній більшості поодинокого та групового розміщення, які відпрацьовані комплексом златок.

У таблиці 2 наведено перелік ділянок соснових насаджень, всихання яких відбулось внаслідок ураження хворобами лісу.

У Клавдієвському лісництві квартал 60 виділ 17 та у Дібровському лісництві квартал 23 виділ 9, квартал 51 виділ 16 виділ, насадження уражені сосною губкою (*Porodaedalea pini*), що утворює багаторічні плодові тіла. При цьому спори гриба проникають крізь місця механічних пошкоджень кори та лубу таких як, термічні пошкодження (опіки, морозобоїни), місця зламу відмерлих сучків, ділянки живлення короїдів тощо, звідки міцелій поширюється по стовбуру, залишаючи пустоти, які заповнені білими пластівцями нерозкладеної целюлози. Розвиток патологічних процесів спричиняє ямчасту гниль, що поступово перетворює деревину на труху. За окомірною оцінкою ураження досягає 20-60% і підтверджується наявністю плодових тіл на деревах.

У інших насадженнях діє осередок кореневої губки (КГ) *Heterobasidion annosum*, спостерігається дифузний характер всихання. Характерною візуальною ознакою є наявність поодиноких або куртинних повалених дерев та дерев, з помітним нахилом від вертикальної осі, внаслідок ураження грибом кореневої системи, викликаючи корозійно-деструктивний тип гнилі (строкату ситову). Зовнішні ознаки ураження, де активно проходить розвиток КГ, проявляються в зменшені річного приросту, ажурності крон, укорочені хвої. Хвоя втрачає блиск, набуває блідо-зелений відтінок, легко осипається, пізніше жовтіє, буріє, передчасно опадає. В подальшому насадження заселились стовбуровими шкідниками (великим та малим сосновими лубоїдами, синьою сосною златкою (*Phaenops cyanea*), великою сосною златкою (*Chalcophora intermedia*).

В насадженнях в домішку також є дерева вільхи чорної (*Alnus glutinosa*). Виявлено відмираючі та сухостійні дерева, на яких спостерігаються сухобочини, гнилі виразки, напливи та дупла, що є діагностичними ознаками гниття в стовбурі.

Крім вищезгаданого, причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням і пошкодженням дерев стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів.

Повнота насаджень нерівномірна.

Висновок:

Для поліпшення санітарного стану насаджень ДП «Клавдієвська ЛНДС», комісія рекомендує провести захід з поліпшення санітарного стану лісів - вибірково санітарну рубку (ВСР) з інтенсивністю (окомірною) 5-50 м³/га у вищезазначених насадженнях на загальній площі **116.6 гектарів:**

з них за причинами призначення:

- Хвороби лісу – **70,0 га;**
- стовбурові шкідники – **46,6 гектарів.**

Осередків карантинних, а також хвое- та листогризухих шкідників дерев не виявлено. Рослин і тварин занесених до Червоної книги України при обстеженні не виявлено.

Рекомендації:

Призначені ВСР провести у 2026 році згідно пунктів 2,5,6,7,9,10,13,14,16,19,22,23,26, Санітарних правил в лісах України та з урахуванням всіх вимог діючого лісового та екологічного законодавства.

Своєчасне і в повній мірі виконання заходів з поліпшення санітарного стану лісів буде стримувати поширення і розповсюдження стовбурових шкідників та підвищить рівень біологічної стійкості всіх обстежених насаджень та навколишню екологічну ситуацію в цілому.

Підписи:

Галина ЗАБОЛОТНЯ

Олена СУСЬКА

Віктор ГАЙДИЛО

Валерій ПАЩЕНКО

Андрій СІКОРСЬКИЙ